

संदर्भ सुची

संदर्भ सूची

1. Billimoria M. H., 1991 Attitude of Paris Women to Marriage
Himalaya Publishing House,
2. Deshpande C. G, 1972 On Intercaste Marriage, Uma Book
Publications
3. Giddens Anthony, 1989 Sociology, Polity Press, UK.
4. Gupta Giri Raj Marriage Religion and Society, Vikas
Publishing House, New Delhi
5. Kapadia K. M., 1958 "Marriage and Family in India",
Oxford University Press, London.
6. Light Donald and Kellarss 1975 'Sociology' Alfter A. Kuopf New York.
7. Mane Manik C. 1983 "Changing attitudes towards marriage : A
Study of unmarried Graduate in a Rural
setting" A unpublished M.Phil.
Disseration Shivaji University, Kolhapur.
8. Pawar S. N. 1978 Rural Areas in Kolhapur Project (A
Study in modernization) unpublished Ph.
D. Thesis, Shivaji University Kolhapur.

9. Popenae David 1977 'Sociology' (3rd Ed) Prentic- Hall Inc. Englewood Cliffs, New Jersey.
10. Prakashrao V.V. Nandinirao V, "Marriage the family and women in 1982 India" Heritage Publication
11. Radcliff Brown, 1968 International Encyclopedia of Social Science, Vol. 10, p.9
12. Sengupta N. 1987 "Evolution of Hindu Marriage" Popular Prakashan, Bombay.
13. Singh K.B.K. 1988 "Marriage and family systems of Rajputs" Wisdom Publications, New Delhi.
14. Singh Yogendra 1986 Modernization of Indian Tradition Thomson Press (India) Ltd., Faridabad.
15. Surinder K. Jyoti, 1983 Marriage practices of the Sikhs
16. Tischker H. L., Whiotten Phillips, Introduction to Society Holt, Rinchart and hunter and Davis E.K. 1983 Wintens

17. Vander Zanden, 1975 "Sociology", The Ronald Press Company, New York.
18. वेल्हाळ कुसुम, १९७८ 'हिंदू विवाहाचा कायदा', मंगेश प्रकाशन, नागपूर, पृ. ७
19. Willamson R. C., 1972 "Marriage and Family Relation", John Wiley and Sons, New York,

परिशिष्ट

नमूना सर्वेक्षण प्रश्नावली

वैवाहिक जोडीदाराची निवड आणि विवाहविषयक अभिवृत्तीमधील
परिवर्तन : शिवाजी विद्यापीठातील स्नातकोत्तर विद्यार्थ्यांचा एक अभ्यास

कु गायकवाड अर्चना बबुवानराव
एम.फिल विद्यार्थिनी
समानशास्त्र विभाग,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.

विभाग १ ला

परिचयात्मक माहिती

विद्यार्थ्यांचे संपूर्ण नांव : _____

,जिल्हा : _____

(सध्या आपण शिक्षण घेत असलेल्या विद्याशाखेस आणि सध्या शिकत असलेल्या वर्गासमोर

√ अशी खूण करा)

- अ) कला शाखा
- ब) वाणिज्य शाखा
- क) विज्ञान शाखा

विभाग २ रा

व्यक्तिगत, सामाजिक आर्थिक पार्श्वभूमी

- (१) लिंग (√ अशी खूण करा) : स्त्री पुरुष
- (२) वय : पूर्ण वर्षात - २१, २२, २३, २४, २५, २६, २७, २८, २९, ३० _____
- (३) जात : _____
- (४) धर्म : (१) हिंदू (२) मुस्लिम (३) बौद्ध (४) ख्रिश्चन (५) इतर _____
- (५) पास झालेल्या पदवी परीक्षेचे नांव : बी.ए. / बी.कॉम. / बी.एस्सी.

कौटुंबिक पार्श्वभूमी

(१) कुटुंबाचा प्रकार (✓ अशी खूण करा) : (१) एकत्र कुटुंब (२) विभक्त कुटुंब

(२) कुटुंबातील सदस्यांची एकूण संख्या : _____

(३) कुटुंबाचा मुख्य व्यवसाय : _____

(४) सर्व मार्गानी मिळून येणारे कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न : _____

(५) आपल्या मते आपल्या कुटुंबाचा कोणत्या आर्थिक वर्गात समावेश होतो ?

(आपण निवडलेल्या पर्यायासमोरील चौकोनात ✓ अशी खूण करा)

❖ उच्चवर्ग

❖ मध्यमवर्ग

❖ कनिष्ठवर्ग

अन्य उत्तर : _____

(६) आपले कुटुंब प्रामुख्याने कोणत्या मार्गानी येणा-या उत्पन्नावर अवलंबून आहे ?

(आपण निवडलेल्या पर्यायासमोरील चौकोनात ✓ अशी खूण करा)

❖ शेतीतून येणारे उत्पन्न

❖ वडिलांच्या नोकरीतून येणारे उत्पन्न

अन्य उत्तर : _____

विभाग ३ रा

वैवाहिक जोडीदाराच्या निवडीविषयीची मते :

(१) आजकालच्या तरुणांना आपला वैवाहिक जोडीदार स्वतःच निवडावा असे वाटते काय ? :

(आपण निवडलेल्या पर्यायासमोरील चौकोनात ✓ अशी खूण करा)

होय नाही

अन्य उत्तर : _____

(२) आपण स्वतः जोडीदार निवडताना कोणत्या गोष्टीला प्राधान्य द्याल ?

(प्रत्येक बाबी समोरील चौकोनात आपला प्राधान्य क्रम लिहा १,२,३ या प्रमाणे)

प्राधान्य क्रम

❖ जोडीदाराचे शिक्षण	[]
❖ वडिलोपार्जित सांपत्तिक स्थिती	[]
❖ शारिरिक सौंदर्य	[]
❖ चारित्र्य	[]
❖ जोडीदाराची जात व धर्म	[]

अन्य उत्तर : _____

(३) विवाहाचा जोडीदार स्वतःच्याच जातीतील असावा असे आपले ठाम मत आहे काय ?

(आपण निवडलेल्या पर्यायासमोरील चौकोनात ✓ अशी खूण करा)

होय नाही

अन्य उत्तर : _____

(४) विवाहाचा जोडीदार आपल्याच धर्मातील असावा असे आपले ठाम मत आहे काय ?

(आपण निवडलेल्या पर्यायासमोरील चौकोनात ✓ अशी खूण करा)

होय नाही

अन्य उत्तर : _____

(५) आपणास आपला जोडीदार किती शिक्षण झालेला असावा असे वाटते ?

(आपण निवडलेल्या पर्यायासमोरील चौकोनात √ अशी खूण करा)

- ❖ स्वतःच्या शिक्षणापेक्षा थोडे कमी शिक्षण असलेला
- ❖ स्वतःच्या शिक्षणा इतकेच शिक्षण असलेला
- ❖ स्वतःच्या शिक्षणापेक्षा अधिक शिक्षण झालेला

अन्य उत्तर : _____

(६) आपल्याला खालीलपैकी कोणत्या प्रकारचा जोडीदार निवडणे पसंद पडेल ?

(आपण निवडलेल्या पर्यायासमोरील चौकोनात √ अशी खूण करा)

- ❖ नोकरी करणारा / करणारी
- ❖ नोकरी करू इच्छिनारा / इच्छिनारी
- ❖ नोकरी न करणारा / करणारी
- ❖ इतर व्यवसाय करणारा / करणारी

अन्य उत्तर : _____

(७) आपण खालीलपैकी कोणत्या पध्दतीने निवडलेला जोडीदार पसंद कराल ?

(प्रत्येक बाबी समोरील चौकोनात आपला प्राधान्य क्रम लिहा १,२,३ या प्रमाणे)

	प्राधान्य क्रम
❖ पालकांनी आपणासाठी पसंद केलेला जोडीदार	[]
❖ नातेवाईकांनी आपणासाठी पसंद केलेला जोडीदार	[]
❖ मित्रांनी आपणासाठी पसंद केलेला जोडीदार	[]
❖ वर्तमानपत्र / मासिकात जाहिरात देऊन प्रतिसाद मिळालेला जोडीदार	[]
❖ वधूवर सुचक मंडळात नांव नोंदवून प्रतिसाद मिळालेला जोडीदार	[]
❖ इंटरनेट माध्यमाचा वापर करून शोधलेला /प्रतिसाद मिळालेला जोडीदार	[]
❖ स्वतःच पसंद केलेला जोडीदार	[]

अन्य उत्तर : _____

(१) आपल्या आजोबांचा विवाह कोणत्या पध्दतीने झाला होता ?

(आपण निवडलेल्या पर्यायासमोरील चौकोनात \sqrt अशी खूण करा)

❖ पारंपारिक पध्दत

❖ आधुनिक रजिस्टर मॅरेज

अन्य उत्तर : _____

(२) आपल्या वडिलांचा विवाह कोणत्या पध्दतीने झाला होता ?

(आपण निवडलेल्या पर्यायासमोरील चौकोनात \sqrt अशी खूण करा)

❖ पारंपारिक पध्दत

❖ आधुनिक रजिस्टर मॅरेज

अन्य उत्तर : _____

(३) तुम्हाला स्वतः कोणत्या पध्दतीने विवाह करायला आवडेल ?

(आपण निवडलेल्या पर्यायासमोरील चौकोनात \sqrt अशी खूण करा)

❖ पारंपारिक पध्दत

❖ आधुनिक (रजिस्टर मॅरेज)

अन्य उत्तर : _____

(४) आपल्या मते विवाहापूर्वी परस्परांना भेटून एकमेकांशी बोलणे, परस्परांचा स्वभाव

जाणून घेणे ही गोष्ट योग्य आहे काय?

(आपण निवडलेल्या पर्यायासमोरील चौकोनात \sqrt अशी खूण करा)

होय नाही

अन्य उत्तर : _____

(५) आजकालचे पालक विवाह ठरवण्यापुर्वी मुलाचे मत विचारात घेतात असे आपले निरीक्षण आहे काय ? :

(आपण निवडलेल्या पर्यायासमोरील चौकोनात √ अशी खूण करा)

होय नाही

अन्य उत्तर : _____

: _____

(६) आजकालचे पालक विवाह ठरविण्यापुर्वी मुलीचे मत विचारात घेतात असे आपले निरीक्षण आहे काय ? :

(आपण निवडलेल्या पर्यायासमोरील चौकोनात √ अशी खूण करा)

होय नाही

अन्य उत्तर : _____

: _____

(७) आपण आपला विवाह कोठे करणे पसंद कराल ?

(आपण निवडलेल्या पर्यायासमोरील चौकोनात √ अशी खूण करा)

- ❖ स्वतःच्या दारात
- ❖ जोडीदाराच्या दारात
- ❖ मंदिरात
- ❖ शहरातल्या मंगल कार्यालयात

अन्य उत्तर : _____

(८) आपण मूहुर्त पाहून विवाह करणे पसंद कराल काय ?

(आपण निवडलेल्या पर्यायासमोरील चौकोनात √ अशी खूण करा)

होय नाही

अन्य उत्तर : _____

(९) आपला विवाह आपण कुंडली पाहून करावयाचे ठरविले आहे काय ? :

(आपण निवडलेल्या पर्यायासमोरील चौकोनात ✓ अशी खूण करा)

होय नाही

अन्य उत्तर : _____

(१०) आजकाल हुंडा कोणत्या स्वरूपात दिला-घेतला जातो असे आपले निरीक्षण आहे ?

(आपण निवडलेल्या पर्यायासमोरील चौकोनात ✓ अशी खूण करा)

- ❖ पैस्य्या स्वरूपात
- ❖ दाग - दागिण्यांच्या स्वरूपात
- ❖ कपडे - लत्त्यांच्यारूपात
- ❖ फर्निचर
- ❖ प्लॉट / फ्लॅट / घर
- ❖ नोकरी लावण्याचे आश्वासन / वचन
- ❖ वाहने
- ❖ इतर

अन्य उत्तर : _____

: _____

(११) विवाहाला आपण स्वतः 'पवित्र संस्कार' मानता की एक 'करार' मानता ?

: _____

: _____

: _____

(१२) विवाहानंतर आपण कोणत्या प्रकारच्या कुटुंबात राहणे पसंद कराल ?

(आपण निवडलेल्या पर्यायासमोरील चौकोनात ✓ अशी खूण करा)

१) एकत्र कुटुंब

२) विभक्त कुटुंब

३) अन्य उत्तर : _____

(१३) विभक्त कुटुंबात कौटुंबिक निर्णय घेण्याचे अधिकार कोणाकडे असावेत असे आपले मत आहे ?

(आपण निवडलेल्या पर्यायासमोरील चौकोनात ✓ अशी खूण करा)

१) पतीकडे

२) पत्नीकडे

३) दोघांच्या विचारविनिमयातून निर्णय घेतले जावेत.

४) अन्य उत्तर : _____

(१४) मुलीचे पालक तिचा विवाह ठरवताना कोणत्या गोष्टीला प्राधान्य देतात असे आपले निरीक्षण आहे ?

(प्रत्येक बाबी समोरील चौकोनात आपल्या मतानुसार प्राधान्य क्रम लिहा १,२,३ या प्रमाणे-)

	प्राधान्य क्रम
❖ मुलाचे शिक्षण	[]
❖ मुलाची नोकरी /वडिलोपार्जित व्यवसाय	[]
❖ मुलाची वडिलोपार्जित संपत्ती	[]
❖ मुलाची जात व धर्म	[]
❖ मुलाचे चारित्र्य	[]
❖ इतर	[]

अन्य उत्तर : _____

(१५) आपल्या मते मुलाचे पालक मुलाचा विवाह ठरवताना कोणत्या गोष्टीला प्राधान्य देतात ?

(प्रत्येक बाबी समोरील चौकोनात आपल्या मतानुसार प्राधान्य क्रम लिहा १,२,३ या प्रमाणे)

	प्राधान्य क्रम
❖ मुलीचे शिक्षण	[]
❖ मुलीची नोकरी / व्यवसाय	[]
❖ मुलीचे शारिरीक सौंदर्य	[]
❖ मुलीची जात व धर्म	[]
❖ मुलीच्या कुटुंबीयांकडून हुंडयात मिळणारी रक्कम	[]
❖ मुलीचे चारित्र्य	[]

अन्य उत्तर : _____

(१६) पती-पत्नी दोघेही नोकरी व्यवसाय करणारे असतील तर घरकाम (स्वयंपाक, झाडलोट इ) कोणी करावे असे आपले मत आहे ?

- १) पत्नीने करावे
- २) पतीने करावे
- ३) पती-पत्नी दोघांनी मिळून करावे
- ४) या कामांसाठी मोलकरीण / स्वयंपाकीण ठेवावी

अन्य उत्तर: _____

(१७) आपण विवाह ठरविताना विवाहाचा जोडीदार आणि त्याचे कुटुंबियांचेकडून कोणकोणत्या अपेक्षा ठेवाल ?

उत्तर : विवाहाच्या जोडीदारांकडून माझ्या असलेल्या अपेक्षा खालीलप्रमाणे आहेत

: _____
: _____
: _____
: _____

(१८) जोडीदारांच्या कुटुंबीयांकडून असलेल्या आपल्या अपेक्षा लिहा

उत्तर : जोडीदारांच्या कुटुंबीयांकडून माझ्या अपेक्षा खालीलप्रमाणे आहेत :

: _____
: _____
: _____

(१९) विवाहानंतर आपल्या कल्पनेतील आपले कुटुंब कसे असले या विषयी थोडक्यात लिहा ?

उत्तर : _____

: _____
: _____
: _____
: _____
: _____
: _____

विद्यार्थ्यांची /विद्यार्थीनीची सही : _____

विद्यार्थ्यांचे /विद्यार्थीनीचे नांव : _____